

Rotasız Seyyah

Yol Hikâyeleri -2

MEHMET GENÇ

ROTASIZ SEYYAH-2

Yazarı: Mehmet Genç

Genel Yayın Yönetmeni: Mustafa Güneş

Editör: Şafak Tahmaz

Sayfa Düzeni: Adem Şenel

Kapak Tasarımı: Selim Büyükgüner

Basım yılı: 2017

ISBN: 978-605-2064-06-1

Yayınvev Sertifika No: 20610

© Mehmet Genç, 2017

Türkçe Yayım Hakkı:

© Mürekkep Divit Bas. Yay. San. Dış. Tic. Lt. Şti.

Ephesus Yayınları, Mürekkep&Divit Yayın Grubu'nun tescilli markasıdır.

Baskı-Cilt: Rumi Matbaacılık

Maltepe Mah. Fazılpaşa Cad. No:8 Topkapı/İstanbul

Tel: 0212 612 71 72

Cilt: Erdoğanlar Mücellit Matbaacılık San. Ltd. Şti.

Fazılpaşa Cad. No.8 Kat:3 Z.Burnu Topkapı / İSTANBUL

Tel.: +90 212 612 07 39 Faks: +90 212 612 07 94

www.erdoganlarmucellit.com

Yayımlayan

Mürekkep Divit Bas. Yay. San. Dış. Tic. Lt. Şti.

Süleyman Seba Cad. Sıraevler F1 Blok D:3

Akaretler - Beşiktaş – İstanbul

Tel: 0 212 415 00 00

www.ephesusyayinlari.com / info@ephesusyayinlari.com

Rotasız Seyyah

Yol Hikâyeleri -2

MEHMET GENÇ

İÇİNDEKİLER

Önsöz	7
İRAN.....	9
Meşhed	13
Qeshm Adası.....	26
Minab	51
Kerman	55
Mohsen	61
Meymand	67
Yezd	75
Zerdüştler	81
Şiraz.....	84
Kaşkay Türkleri.....	90
İsfahan.....	112
Varzaneh	114
Abyaneh	120
Tahran	127
İlber Ortaylı	130
Yeniden Meşhed.....	135
AFGANİSTAN	139
Herat.....	141
Torghundi	187
Taliban.....	195
Tekrar Herat.....	228
Kabil	229
Farkhunda.....	234

Qeshm Adası

Yaklaşık bir saat süren uçak yolculuğunun sonunda adaya vardım. Uçaktan inip bavulların çıktığı bölüme geçtim ve beş on dakika sonra çantamı aldım. Önce bir turizm ofisi aradım ama havaalanında öyle bir yer yoktu. Sadece birkaç otel ve taksi rezervasyonu yapan özel acenteler vardı. Birine uğrayıp merkeze nasıl gidebileceğimi sordum. Ama hiç kimse İngilizce bilmiyordu. Dışarı çıktım. Bir sürü taksi yolcu bekliyordu. Bana gelip nereye gideceğimi soruyorlardı ama nereye gideceğimi ben de bilmiyordum ki! Gözüm soru sormak için genç birilerini aradı. O esnada havalimanından çıkan, yirmili yaşlarında olduğunu düşündüğüm bir çift gördüm. Duvar dibine geçip sigaralarını yaktılar. Hiç düşünmeden yanlarına gidip selam verdim. İkisi de İngilizce biliyordu. Nereye, nasıl gidebileceğimi sordum. Daha önce bu adaya geldiklerinden ötürü, onların nereye gideceği belliydi. “Biz merkeze değil, bir köye gideceğiz. İstersen sen de gelebilirsin,” dediler. Köyün nerede olduğunu, nerede kalacağımızı ve nasıl gideceğimizle ilgili hiçbir şey sormadan, “Tamam, ben de sizinle geliyorum,” dedim.

Bir taksiye atlayıp Sohli isimli köye gittik. Yol yaklaşık yarım saat sürdü. O sırada sorular sorup birbirimizi tanımaya başladık. Fatima ve Saman sevgiliydiler. Adaya Tahran’dan gelmişlerdi. Saman yazılımcı, Fatima ise oyun yazarıydı. İkisi de aklı başında, düzgün gençlerdi. Onlarla tanıştığım için şanslı olduğumu düşündüm. Kalacağımız misafirhane tarzındaki bu yerin önüne geldiğimizde, mekânın sahibi Ramin bizi kapıda karşıladı. Ramin 25 yaşındaydı, yaşıtı Amina ile evliydi ve 5 yaşında da bir çocukları vardı. Hemen kendi evlerinin yanında bulunan, yeni inşa ettikleri bu misafirhane kerpiçten yapılmıştı ve yan yana uzanan altı odası vardı. Odaların kapıları ise ahşaptan ve kilitliydi. Ben bir odaya, Saman ve Fatima ise başka bir odaya yerleşti. Odalar tahminen yirmi metrekare kadar ve kareydi. Yerde yalnızca hasırlar vardı. Amina ince bir yer yatağı ve battaniye getirdi. Yer yatağını odanın ortasına serip, eşyalarımı çıkarmaya

Sohli Köyü / Qeshm Adası

başladım. Bir saat önce nereye gideceğimi bilmezken, şimdi adını sanını duymadığım, tam da istediğim gibi bir köye yerleşmiştim. Biraz soluklandıktan sonra dışarı çıktım. Derken Saman ve Fatima yanıma geldi ve sohbet başladık. İkisi de Tahran'da yaşıyordu. Hazır tatil zamanıyken şehirden uzak bir yerlere gitmek istedikleri için buraya gelmişlerdi. Ayaküstü biraz konuştuktan sonra markete gitmek için misafirhaneden ayrıldık.

Qeshm Adası çöl iklimine sahip olduğu için sıcak hava insanı bunalıyordu. Güneşin altındayken sıcak resmen sizi kavuruyordu. Geceleri ise hava soğuk olmasa da görece serindi. Yaz aylarında gelmediğim için şanslı olduğumu söylemişlerdi. Çünkü yaz mevsiminde gündüzleri sıcaktan ötürü etrafta kimsecikler olmuyormuş.

Market alışverişinden sonra misafirhaneye döndüm, Saman ve Fatima ise köyde dolaşmayı tercih ettiler. Odama geldiğimde, Ramin bana bir şeyler söylemek istedi ama ne dediğini anlayamadım. Ramin İngilizce bilmediği için anlaşmamız pek kolay olmuyordu. Cep telefonumdaki dil çeviriciyi kullanarak onu anlamaya çalıştım. Meğer motosikletiyle beni gezdirebileceğini söylemek istiyormuş. Karnım aç olduğu halde hiç düşünmeden bu teklifi kabul ettim. Kamera çantamı aldım ve yola koyulduk. Toprak

İlber Ortaylı ve ben.

çevredeki diğer arkadaşlar da kadının tavırlarından en az benim kadar rahatsız olmuştu. Kadın artık o kadar üstelemişti ki İlber Hoca daha fazla hayır diyemeyip, “Tamam, kısa bir röportaj yapalım o halde,” demek zorunda kaldı. İranlı olan bu kadın elindeki ses kayıt cihazını İlber Hoca’ya uzatarak, İran-Türkiye ilişkileri ve kitap fuarıyla ilgili sorular sordu. İlber Hoca da kadının sorularına hep kısa ve net yanıtlar verdi. Kadın sorularını bittiğinde, röportajdan hiç memnun kalmamıştı ve âdeta İlber Hocayı azar-larcasına bir tonla, “Hep kısa cevaplar verdiniz. Olmaz bu. Yeniden yapmamız lazım,” gibi saçma saçma konuşmaya başladı. İlber Hoca’nın yanındaki kişiler daha fazla dayanamayıp “Aaa, e yeter ama!” diyerek tepki gösterdi. Bense hâlâ kadının yüzüzlüğüne şaşırarak meşguldüm.

Neyse, kadından nihayetinde zor da olsa kurtulduk ve İlber Hoca yanındaki kişilerle konuşmaya başladı. Sonra da bana döndü ve “Eee, sen ne yapıyorsun burada? İşin ne?” diye sordu.

“Yaklaşık üç yıldır Türkiye’ye hiç dönmeden dünyayı geziyorum. Fotoğrafçım ve yaklaşık sekiz ay önce de ilk kitabımı yayımladım.”

“Kitabının adı ne?”

“Rotasız Seyyah Yol Hikayeleri. Bu ay onuncu baskısına giriyor.”

“İyi olmuş. Güzel.”

“İsterseniz Türkiye’den size bir kitabımı ulaştırabilirim?”

“Olur tabii, gönder.”

Olur tabii derken gerçekten yollamamı istiyor muydu, yoksa beni bozmamak adına mı böyle söylemişti bilemiyordum. Ama sohbetin devamında benimle ilgilendiğini görünce, isteyerek söylemiş olabileceğini düşündüm.

“İran’dan sonra nereye gideceksin?”

“Bir iki hafta sonra Afganistan’a geçeceğim.”

“Oralar tehlikeli değil mi?”

“Tehlikeli ama yine de gideceğim.”

“Çin’deki Uygur Türklerine de gitsene. Ama orası da zordur. Kolay gidemezsin.”

Yaklaşık on- on beş dakika, aralıklarla da olsa sohbet ettik. Aslında İlber Hoca yaptığım işle ilgileniyor, soru da soruyordu. Fakat sürekli araya birileri girdiği ve onu meşgul ettiği için sohbetimiz hep yarım kalıyordu. Kendisi akşam Türkiye’ye döneceği için fuardan ayrılması gerekiyordu. İlber Hoca ayağa kalktığı anda, hem ortamdaki diğer kişiler hem de ben onunla birer anı fotoğrafı çektirmek istedik. “Tamam, hadi çektirelim ama hızlı olun,” dedi. Sıra bana geldiğinde, yanlış hatırlamıyorsam benim için “Gel bakalım, gezgin,” diye bir tabir kullandı. Bir kare fotoğraf çektirmiştik ki, konuşmamız esnasında bu konuya hiç değinmeyen İlber Hoca giderayak, “Sen Fırat Hanım’ı nereden tanıyorsun peki?” diye sordu. “İnternette beni takip ediyormuş. Oradan tanıştık,” diye yanıtladım. Ben böyle deyince İlber Hoca biraz şaşırды ve “Facebook mu? Sosyal medyadan mı seni biliyor?” deyip kendisinin sosyal medyadaki ünüyle ilgili esp-riler yapmaya başladı.

İlber Ortaylı uzun boyluydu, heybetliydi de. Kolunu omzuma atıp, beni kendisine çekti. Pehlivan gibi de güçlü ve kuvvetliydi. İşte böyle gülüşerek son kareyi de çektirdik ve kendisi fuardan ayrıldı. Tüm gezilerim boyunca çok tuhaf, ekstrem ya da enteresan anlar yaşadığım olmuştu. İlber Hoca’yla tanışmak da, bu ilginç anlar listemin en üst sıralarındaki yerini aldı. İnşallah bir gün Şener Şen’le de tanışma fırsatını bulabilirim.

Kitap fuarından çıkıp mutlu bir şekilde kaldığım evin yolunu tuttum. Tahran’da kaldığım süre boyunca, ara ara merkezdeki bazı iş hanlarını ve alışveriş merkezlerini gezdim. Buralarda Türkçe konuşarak çok rahat

Kamp 3 (6.100 metre)

Öğle yemeğini yedikten sonra etrafta dolanıp, yine fotoğraf çekmeye devam ettim. Çadırın olduğu yerde telefon sinyali yoktu ama ilerideki tepeye çıkarsam sinyal bulabileceğimi söylediler. Ben de şansımı denemek için bir gideyim dedim. Yola çıkmadan önce anne Gülkayır bana dönüp, “Gursanın aç mı?” diye sordu. Dediğini anlamam biraz zaman almıştı. Küçükken evin çatısında güvercin beslerdim. Tek tek hepsini elime alıp, aç olup olmadıklarını anlamak için kursaklarına bakardım. Şimdiyse Gülkayır benim aç olup olmadığını öğrenmek istiyordu. Gülümseyerek, “Kursagım tok,” cevabını verdim ve tepeye doğru yola koyuldum. Yaklaşık bir saat yürüdüktan sonra tepeye çıktım ama rakım yüksek olduğu için, yukarı tırmanmak çok yorucu oluyordu. Ben de bulduğum bir kayanın üstüne oturup, telefon sinyalinin gelmesini bekledim. Sinyal geldi ve hemen Bobish’i arayarak yarın beni gelip almasını rica ettim. Sonra da çadıra döndüm.

Çadırın önüne geldiğimde yaklardan birinin bedeninden bir şey çıkardığını fark ettim. Fakat dışkı olmayacak kadar büyük bir şeydi bu. Aklıma başta hayvanın doğum yapma olasılığı geldi ama çadırdan kimse ilgilenmediğinden, kendi kendime doğum değildir diye düşündüm. Gelin görün ki yanılmışım... Yak gerçekten de doğum yapıyormuş. Derken hayvan kendini yere attı ve doğuma yerde devam etti. Yavru artık tamamen dışarı çıkmıştı ama her tarafı sanki jelatinle sarılı gibi bir zarla kaplıydı. Etrafta kimsecikler yoktu. Herkes çadırdaki olduğu için ne yapacağımı bilemedim. Doğum yapan anne yaka biraz daha yaklaştım. Yavru kıpırdamıyordu. Ölü doğduğunu düşündüm. Hemen çadıra gidip Gülkayır’a durumu anlatmaya çalıştım. Zaten elimle karnımı gösterip, yak hamile gibi bir işaret yapmaya çalışınca, hemen durumu anladı ve kenarda duran eldivenleri kapıp, koşarcasına yavrunun yanına gitmek için çadırdan dışarı fırladı. Ben de peşinden gittim. Eldivenleri takıp, yavrunun etrafını kaplayan zarı soydu ve yavru nefes alıp hareket etmeye başladı.

Birkaç saat sonra çadırdan uzaklaşıp, civarda fotoğraf çekmeye başladım. Bu bölgede belki de en yakın yerleşim birimi 7-8 kilometre uzaklıktaydı. Görünürde başka bir çadır da yoktu. Biraz oyalandıktan sonra çadıra geri döndüm. Gülkayır’da tuhaf bir telaş vardı. Hemen, “Bir şey mi oldu?” diye sordum.

“Yakın yavrusu dereye düştü.”

Çadırın hemen yirmi metre yanında, yarım metre derinliğini geçmeyen bir dere vardı. Yavru oraya düşmüştü.

5 saat önce doğan yak yavrusu ve ben.

“Öldü mü yoksa?”

“Yok. Anipa son anda gördü. Suyu atlayıp çıkardı.”

“Yavru yürüyemiyordu ki. Nasıl gitmiş oraya?”

“Yürümeye başlamış. Hemen de dereye gitmiş.”

Yavru neyse ki ucuz kurtulmuştu. O kadar hengameden sonra yavruyla bir fotoğraf çektirmem artık kaçınılmazdı. Sözde onu kucağıma alacak ve o şekilde fotoğraf çektirecektim ama her ne kadar beş saat önce doğmuş olsa da kucağa almak pek kolay olmadı. Kamerayı ayarlayıp Sennet’e verdim. O da güzel bir fotoğrafımızı çekti.

Hava yavaş yavaş kararmaya başlıyordu. Yine tüm aile fertleri yakları çayırlardan toplayıp çadırın yanına getirdi. Sonra da onları yerdeki kazıklara tek tek bağladılar. Yavru yaklar anneleriyle buluştu ve hemen süt emmeye başladı. Bir müddet sonra Sennet ve Cumagül yavruları ayırıp, onları on metre ilerideki kazıklara bağladılar. Ardından Anipa yakların sütünü tek tek elindeki kovaya sağmaya başladı.

Güneşin batmasına yakın soğuk da kendini gösterir oldu. Pamir Kırgızlarında insanların ve özellikle çocukların yanakları hep kıpkırmızı oluyordu. Bunun birinci sebebi rakım yüksek olduğu için güneşin çok çabuk

Lenin Zirvesi. (7.134 metre)